

Förr i tiden, i min ungdom, då var det roligare och bättre allting, tycker jag. Spälsa arbetet gjordes trevligare genom gillen och festligheter vid olika tillfällen. I november till exempel hade vi brytegille, när vi bränt linet. Då samlades vi på kvällen vid bastun, helst i månsken och lekte och dansade. Det var inte musik till dansen utan vi sjöng själva. Så åt och drack vi.

Sedan skulle man skäkta linet och det avslutades med skäktelekalas. När någon behövde sitt lin skäktrat bjöd han bara ihop byns käringar, som betalades med det efterföljande skalaset (jmf. ystegille). Sedan fick man sitta och spinna ~~de~~ under kvällarna vid

skenet av torrvedssticker. Därofter väv-
des de långa vävarna. Det fanns inget
annat än hemvävt. Jo, någon gång kom
det väl en lyg-knalle. Vinterarna var
så pass hårda förr så det behövdes
työcka hemvävda kläder, ska jag säga.
Bröd bakade man till julen så det
skulle räcka till Vårfrudagen, och då blev
det ju hårt och knastrigt till slut.
Vid jul lämnade man vardagslivet och
hade bara roligt. Man gästade varandra
— släktingar och vänner — i flera dagar
i sträck, åtminstone tre dagar på vårt
ställe.

Förr hade man halvm på golvet i stu-
gorna under hela julen. Alla sängar byt-
te man halvm till julen. Högstolen, den största
sängen, var paradssäng åtminstone under julen

3 Trösjökult lever en gammal kvinna som för en tio år sedan ungefär skulle till kyrkan. Hon blev då lockad av ett ljus, som fladdrade framför henne. Till slut såg hon ett fruktimmer (skogs-räkt, kauvda!) som hon frågade om det var rätta vägen. — "Jomän, bitvis är det så." — Hon kom in till julabban den gången.

Klasa Lubbe var ett troll, som först bodde på Elleberg och sedan flyttade till Klasahall i Åsnein. En fiskare från Frøa-ryd vid namn Lunde råkade ibland ut för K.-G. En gång kastade denne upp både honom och ekan på land. Ibland ~~han~~ gav han trollet snus, som han lade ut åt honom på strandstenarna och

Småland
Königsvald
Möckleby

3608

Mort. Sune Gerdin
Bor. Anna Stina Svendsdotter
Född 1844. Möckleby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Da fick han så mycket fisk han orka-
de bära hem. Klasa kubbade flyttade
sedan till Klasahall i Mien och sedan
till Pikahall i samma sjö. Det var flera
fiskare ute på sjön vid det tillfället
och såg när han flyttade. Flyttningen
skedde med fjorton stora ekor.

Trollkaras mjölkade ibland korna för
bönderna. Ibland kunde de mjölka de
stackars korna så kraftigt att det till
slut kom blod. Min bror som tjänade på
en herrgård, hörde ibland hur mjölk-
kararna mjölkade korna. Han låg nämligen
i fähuset.

En kvinna, som kom för tidigt till julstämman.

Enåland
Kinnemo
Mushult 1932

3608 Mrt. Sina G. G. G.
1844. Anna Sina G. G. G.
Född 1844 i Mushult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

matas i kyrkdörren av en av de döda
som sade: "Vore jag inte din gudmor
så skulle jag riva ihjäl dig."

För kunde människorna förvandlas till
andra varelser nämligen varulvar och
maror. Det var bara män som kunde
bli varulvar och kvinnor maror. Den som
blivit en varulv förblev i den skepnaden
tills någon sade: "Jag tror du är en varulv".
Då blev han människa igen.

En man sade en gång till sin hustru:
"Om du råkar ut för något svårt så
stick det ej utan slå istället." Hon blev
angripen av en varulv som hon slog.
Det var hennes man.

En varulv kunde tillkomma så att

en havande terima kröp emellan benen
på en mår som fölat. Barnet som sedan
föddes blev då en varulv. Varulvarna
voro som hundar, som sprang på tre ben,
det fjärde benet var rumpa.

När braxen gick till riktigt där nere i
Boaryd, som var bekant för sitt braxen-
fiske, blev det dåligt korn det året, kort
och illa matat. Det var nämligen hela
somrar.

Årsång. Man gick julveckan till tre kyr-
kor för att se hurdan grödan skulle bli
under det följande året. Under denna vand-
ring skulle man ha med sig några råg-
strån till glosen. Man snodde ihop dem

och lade dem under en sten. Man fick
lov att noga skta sig för glösen när man
var ute på årgång ty kom hon emellan
de mötande så fläkte hon sönder dem.

Om barnet skriker då det döpes får det
bra sångväst. Prästen Widerström brukade
säga när barnet skrek före dopet att
"Det längtar efter dopet."

Om en havande kvinna dog innan hon födt
sitt barn, lade man barnklädsel, sax, nål
och tråd i hennes kista.

Det nyfödda barnets badvatten slog man
ut i ett hål i golvet, annars fick prollen
makt med barnet.

En barnsängskvinna fick ej gå ut när det var mörkt innan hon blev kyrk-lagen, ty annars fick trollen makt med henne.

Gudmodern skulle både läsa och springa för barnet innan det döptes för att det skulle få ett heligt dop. Hon gav det en peng, dop-peng, som hon gömde i dess lindor, där modern skulle hitta den sedan. Den pengan skulle gömmas.

Vissa månader var lyftesmånader, den förste, den mellerste och den siste. Då fick kvinnan (den havande) akta sig. Bara en så oskyldig sak som att laga lite bröd gjorde att barnet blev en spiv. Det blev s. k. spivalyte.

En rik bonde hade sjivalyte. Han kunde inte på sätt lika bli allt stjäla så riker han än var, och han var själv mycket bekymrad över sitt lyte. Han rådfrågade en doktor och denne sade då: "Jag skall skära bort sjiven." — Skar så bort en bit av hans hand och lade biten på en tallrik med silverpengar. "Se, där ligger sjiven," sa han. Bonden blev botad.

Jag själv hade skriklyte när jag var liten. Jag höjde (skrek) mycket om nästerna. Blev botad så att jag fick ge blod av mitt finger.

Om man kastar något på en havande kvinna blir det lyte på barnet som skall komma.

Missfall slappades in i springor i kyrko-
muren om det var så litet eller också i en
öppnad grav.

²Juladagen fick man ej vattna kreaturen
eller måka (göra rent) ty man måste hålla
dagen i helgd. Men annandagen måste
man då upp så mycket tidigare, vid kl.
4 eller 5 för att vattna och måka.

Julnatten var kreaturen ute och
gick. Man kunde se fjät överallt i snön.

Kl. 12 julnatten höll de döda julotta. När
den riktiga julottan hölls, brukade man
stryka ett slag med handen över bänken
för att fösa bort sand och jord efter de
döda. I Tingsås hörde man en gång hur

de döda sjöng i kyrkan julnatten.

Tomten. I Yremåla fanns en piga som var mycket lat och ej skötte sin tjänst vilket retade gårdens hante. Denne blev skälligen försämnig på na, att han en morgon oräk-
le na i brunnen. När husbondefolket kom ut hittade de bara en kräsko i brunnen.

Vid skörden skulle den bonde, som var först färdig med slåtkern skjuta med gevär för att visa att han var färdig. Sedan kokades spisargröten, släddergröten och man ställde till gille.

✓ Hösrägen skulle vara sådd den 24 okt. då man bytte tjänare. Sedan vid-

tog träskeningen. Till jul skulle det om möj-
ligt vara färdigt. Var man inte färdig
med trasket till jul tog logkatten eller
konken det som inte var färdigt. Låna
som gick omkring och stal på lagarna
brukade man kalla logkattor. "Det
är en bra logkatt vi ha" kunde man få
höra av någon som blev bestulen på säd.
— Vid träskening förr hade man inga ma-
skiner utan fick nöja sig med flägel
eller plegel.

När man bärgade in säden i ladan
lade man första fläget med stubben
nedåt och axen uppåt.